

Omer Vilain over de tijd van toen

Honderd jaar geleden vertrok de Zuidpoolexpeditie vanuit Oostende

Morgen zaterdag 23 augustus 1997 is het uitgerekend honderd jaar geleden dat de 'Belgica', onder gezag van Adrien de Gerlache, vanuit Oostende naar de Zuidpool vertrok voor een expeditie die twee jaar zou duren.

Het was eigenlijk een toeval dat de 'Belgica' alsnog Oostende aandeed alvorens naar de pool te vertrekken. In wezen had de officiële afvaart op 16 augustus 1897 in de haven van Antwerpen moeten gebeuren. Maar pas had men de Scheldemonding verlaten of er werden ernstige problemen met de aandrijving in de machinekamer vastgesteld.

Besloten werd om voor herstelling Oostende aan te doen.

359 dagen vast in het pakij

Tot in de puntjes nagezien kon de driemaster op 23 augustus weer zee kiezen. Adrien de Gerlache werd geboren in 1866 en was bijgevolg met zijn 31 jaar behoorlijk jong om als kapitein de expeditie te leiden. In Oostende kreeg hij af te rekenen met matrozen die ter elfderure niet meer kwamen opdagen. Drie anderen vroegen om vervan-

gen te worden. De schrik voor het ijzige avontuur zat er blijkbaar in. Anderzijds verwoegde de jonge Poolse weerkundige Dobtowsky in Oostende alsnog de expeditie.

In de Golf van Rio zou de beroemde dokter Cook, al gespecialiseerd in noordelijke expedities, de 'Belgica' verwoegen. Op nieuwjaarsdag van 1898 dreigde de 'Belgica' even vast te lopen op de klippen, maar kwam er met kleine averij vanaf. Op 22 januari 1898 verdronk matroos Wiencke door verdrinking. Het gebeurde na een val toen hij een karwei buiten boord uitvoerde. Vanaf 20 maart 1898 zat de 'Belgica' gevangen in het poolijs. Gedurende 359 dagen lag het schip onbeweeglijk en tekende de bemanning 257 dagen met

sneeuwval op. Voor de opvarenden een onmenselijk lange winter, waarin ongelooflijk wetenschappelijk werk werd verricht. De 'Belgica' was in feite de eerste expeditie die ter plaatse vorsingswerk verrichtte, gegevens die door de daaropvolgende expedities nog jaren werden aangewend.

Oud officier van Oostende-Doverlijn

Op 5 juni 1898 kwam luitenant Danco te overlijden. Hij bezweek aan een hartaanval. Met veel moeite werd hij in het poolijs begraven. Op 14 maart 1999 kwam de 'Belgica' los uit het ijs. Enkele keren had men er voor gevreesd het schip te moeten verlaten om met sleden de kust te bereiken. Het schip bleef echter drijvende en de terugreis werd met bekwaam spoed ondernomen. Het zou toch tot begin oktober 1899 duren vooraleer de Gerlache de bemanning in Antwerpen kon afleveren.

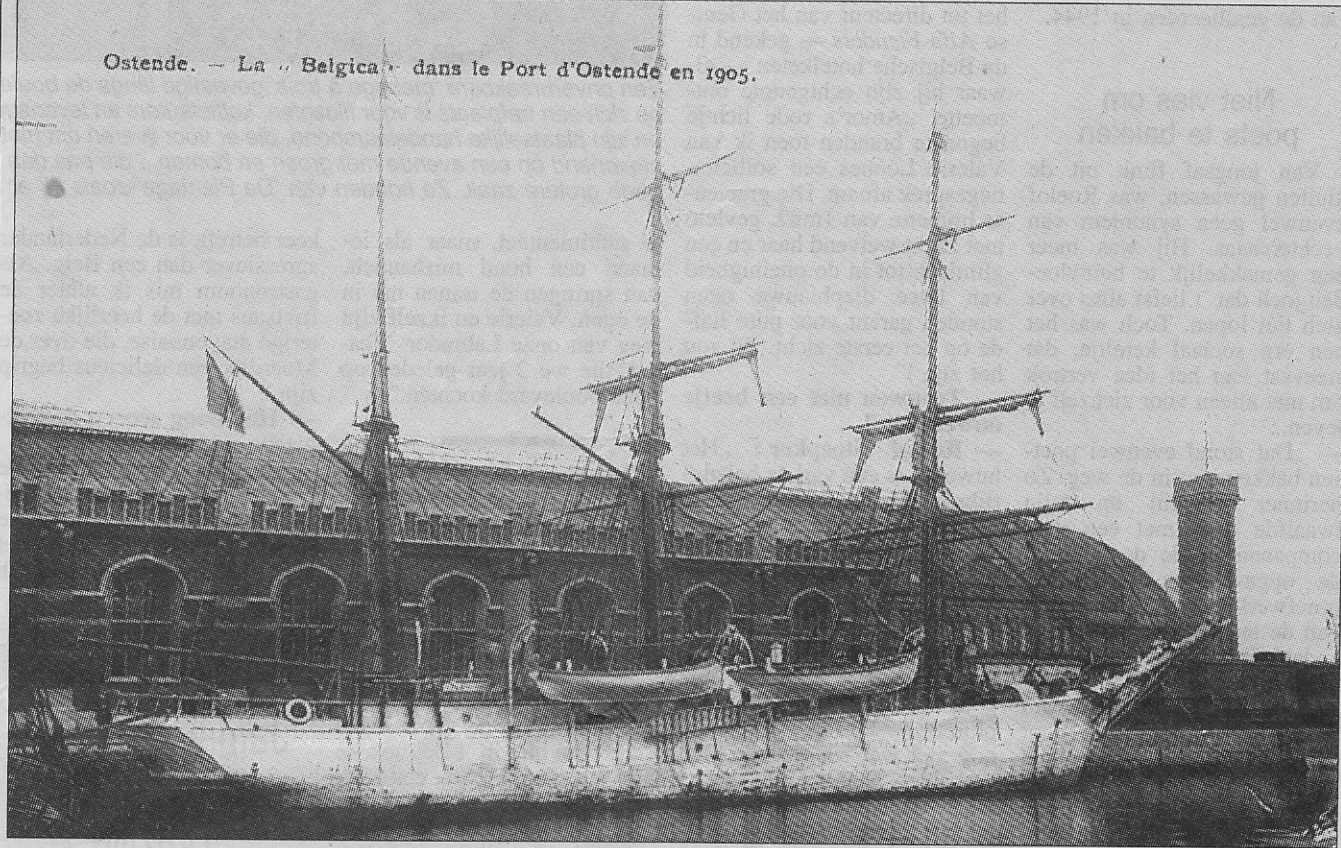
Dat het finaal een vruchtbare expeditie werd, moesten de 1.250 zeediertjes en de meer dan 500 planten uit het Zuidpoolgebied bewijzen, die de vorsers meebrachten.

De 'Belgica' zou voor de feestelijkheden rond de uitbreiding van de haven van Oostende in 1905 naar de kust terugkeren. De veelmaster lag gemeerd in het tweede dok nabij het vroegere station. Tenslotte ook vermelden dat Adrien de Gerlache een officier van de Oostende-Doverlijn was. Ook dat het huidige Belgisch hydrografisch en wetenschappelijk vaartuig 'Belgica' met fierheid de naam draagt van zijn illustere voorganger. Een blijvende herinnering bijgevolg aan een uitzonderlijke expeditie.

Deze herinneringskaart werd uitgegeven naar aanleiding van de terugkeer van de expeditie.

Ostende. — La „ Belgica „ dans le Port d'Ostende en 1905.

De 'Belgica' in de tweede bassin te Oostende (nu Mercatordok) tegenover het vroegere station (waar nu de Delhaize staat).